

TEMMUZ AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 Ağustos 2022

 TÜRKiYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

Özet

Tüketici fiyatları Temmuz ayında yüzde 2,37 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,98 puan yükselişle yüzde 79,60 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, tüketici yıllık enflasyonu enerji grubunda gerilerken diğer gruplarda yükselmiştir. Enflasyondaki artışa en belirgin katkı temel mal ve hizmet gruplarından gelmiştir. Temel mal grubunda yıllık enflasyon tüm alt gruplarda yükseliş kaydetmiştir. Bu dönemde, yıllık enflasyon hizmet grubunda lokanta-otelde gerilerken, ulaştırma ve kirada daha belirgin olmak üzere diğer alt gruplarda artmıştır. Alkollü içecekler ve tütün ürünleri fiyatlarındaki artışta tütün ürünlerindeki vergi ayarlamasının sınırlı etkisinin yanı sıra üretici firmaların fiyatlama davranışları etkili olmuştur. Gıda grubunda yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada sınırlı bir düşüş kaydetmiş, işlenmiş gıdada ise yükselmeye devam etmiştir. Enerji enflasyonu, uluslararası enerji fiyatlarındaki görünüme paralel olarak gerileyen akaryakıt ve tüp gaz fiyatlarıyla düşüş göstermiştir. Uluslararası emtia fiyatlarının etkileriyle rafine petrol ve ana metal fiyatlarında gerileme gözlenirse de özellikle diğer enerji kalemlerinin etkisiyle üretici enflasyonundaki yükseliş sürmüştür. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin mevsimsellikten arındırılmış aylık değişimi bir önceki aya göre artışa işaret ederken, göstergelerin yıllık enflasyonlarındaki yükseliş devam etmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Temmuz ayında tüketici fiyatları yüzde 2,37 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,98 puan yükselerek yüzde 79,60 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 4,04 ve 4,43 puan artarak yüzde 68,46 ve yüzde 61,69 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre temel mal, hizmet, alkol-tütün-altın ve gıda gruplarının katkıları sırasıyla 1,44; 0,75; 0,45 ve 0,32 puan artarken enerji grubunun katkısı 1,98 puan azalmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, aylık artış C endeksinde daha belirgin olmak üzere her iki endekste de önceki aya kıyasla yükselmiştir (Grafik 3). Aylık fiyat artışları B endeksini oluşturan alt gruplardan temel mallarda artarken, hizmette yatay seyretmiş, işlenmiş gıdada ise yavaşlamıştır (Grafik 4).

Hizmet fiyatları Temmuz ayında yüzde 3,20 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 2,76 puan yükselişle yüzde 51,45 olmuştur. Bu dönemde, yıllık enflasyon lokanta-otelde sınırlı bir miktar gerilerken diğer alt gruplarda yükselmiştir (Grafik 5). Ulaştırma hizmetlerinde fiyatların yüzde 5,01 oranında artmasıyla alt grubun yıllık enflasyonu yüzde 90,71 seviyesine ulaşmıştır. Karayolu ve demiryoluyla şehirler arası yolcu taşımacılığı ile havayolu taşımacılığının yanı sıra otobüs ile şehir içi yolcu taşımacılığı ve kargo ücretleri ulaştırma grubunda dikkat çeken kalemler olmuştur. Temmuz ayında lokanta-otel alt grubunda fiyat artışları (yüzde 2,49) hız kesmiş, yıllık enflasyon yüzde 79,14 olmuştur. Kira alt grubunda aylık artış (yüzde 4,24) Temmuz ayında hızlanmıştır. Diğer hizmetlerde genele yayılan fiyat artışları gözlenirken, haberleşme alt grubunda internet ücretleri öne çıkmıştır.

Temel mal fiyatları Temmuz ayında yüzde 3,67 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 6,07 puan artışla yüzde 70,93 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, yıllık enflasyon tüm alt gruplarda yükselmiştir (Grafik 6). Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) Temmuz ayında yüzde 3,85 oranında artmış, bu gelişmede beyaz eşya (yüzde 5,44) ve otomobil (yüzde 4,34) fiyatları ana belirleyici olmuştur. Böylelikle, bu alt grupta yıllık enflasyon yüzde 84,93 seviyesine ulaşmıştır. Diğer temel mallarda fiyat artışları grup geneline yayılmakla birlikte ilaç, ev ile ilgili temizlik malzemeleri ve kişisel bakım ürünleri öne çıkmış, grup aylık enflasyonu yüzde 4,47 olarak gerçekleşmiştir. Giyim ve ayakkabı grubunda fiyatlar mevsim normalinin aksine yüzde 1,74 oranında artmış, yıllık enflasyon 5,10 puan yükselişle yüzde 31,45 olmuştur.

Enerji fiyatları Temmuz ayında yüzde 3,13 oranında gerilemiş, grup yıllık enflasyonu 22,06 puanlık düşüşle yüzde 129,27 seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik 7). Bu gelişmede, uluslararası ham petrol fiyatlarındaki geri çekilmeyi takiben akaryakıt fiyatlarında gözlenen düşüşün etkisi hissedilmiştir. Temmuz ayında akaryakıt fiyatları yüzde 8,18 oranında azalmış, alt grup yıllık enflasyonu 37,11 puan düşüşle yüzde 214,87 seviyesine gerilemiştir. Tüp gaz fiyatları da uluslararası gelişmelerinden olumlu etkilenmiş ve yüzde 3,98 oranında düşüş kaydetmiştir. Diğer yandan, şebeke suyu fiyatlarındaki artış eğilimi devam etmiştir.

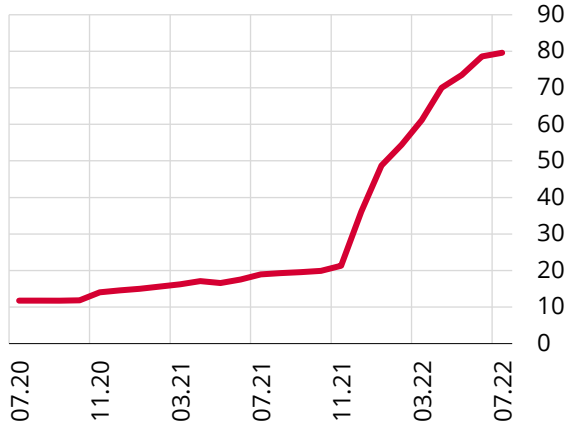
Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Temmuz ayında yüzde 3,15 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,72 puan yükselerek yüzde 94,65 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 0,65 puan düşüşle yüzde 91,00'a gerilerken, işlenmiş gıdada 1,98 puan artışla yüzde 98,02 seviyesine yükselmiştir (Grafik 8). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler son iki aydır gerileme kaydeden taze meyve-sebze fiyatlarında bu dönemde yükselişe işaret etmiştir. Diğer işlenmemiş gıda kaleminde yumurta, pirinç, patates ve bakliyat fiyatlarındaki artış dikkat çekmiştir. İşlenmiş gıda fiyatlarında görülen yüzde 3,61 oranındaki artışta ise ekmek-tahıllar ile kahve-çay-kakao ve alkolsüz içecek alt grupları öne çıkmıştır.

Alkollü içecekler ve tütün ürünleri fiyatları, sigara fiyatlarındaki vergi ayarlamasının sınırlı etkisinin yanı sıra üretici firmalar kaynaklı yapılan artış sonucunda Temmuz ayında yüzde 6,85 oranında artmış, yıllık enflasyon yüzde 82,66 seviyesine yükselmiştir. Bu dönemde alkol-tütün grubunun aylık tüketici enflasyonuna katkısı 0,30 puan olmuştur.

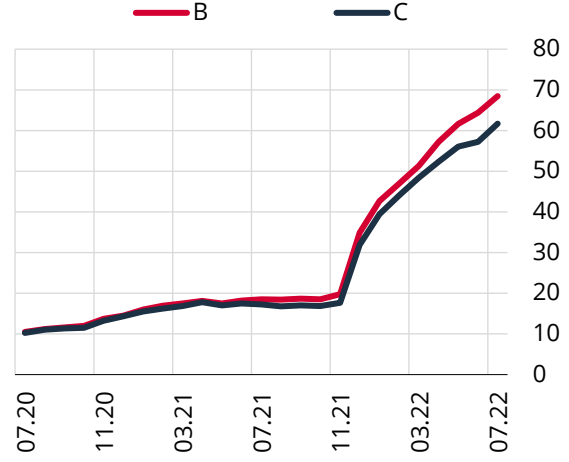
Yurt içi üretici fiyatları Temmuz ayında yüzde 5,17 oranında artmış, yıllık enflasyon 6,30 puan yükselişle yüzde 144,61 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Alt gruplar geneline yayılan fiyat artışları Temmuz ayında da devam ederken, elektrik, doğal gaz, temel eczacılık ürünleri ve tütün ürünlerindeki fiyat artışları dikkat çekmiştir (Grafik 10). Öte yandan, uluslararası petrol ve endüstriyel metal fiyatlarındaki gerilemenin üretici fiyatları üzerindeki etkileri sınırlı da olsa gözlenmeye başlamış, bu dönemde rafine petrol ürünleri ve ana metal fiyatları düşüş göstermiştir.

Grafik ve Tablolar

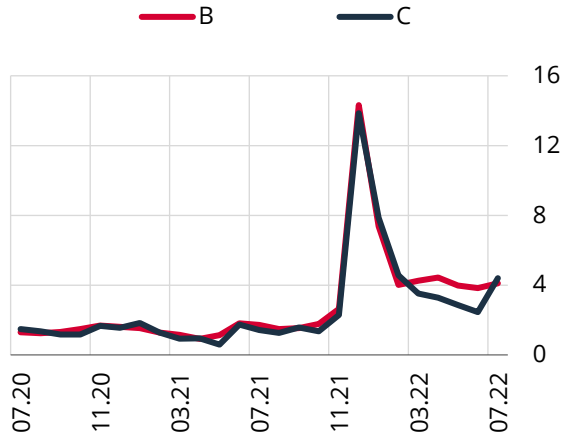
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

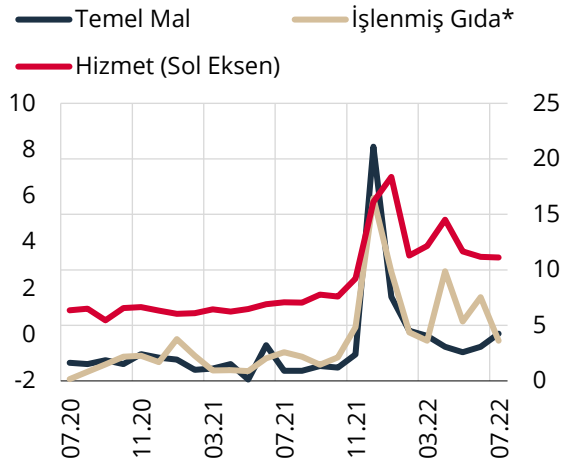
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

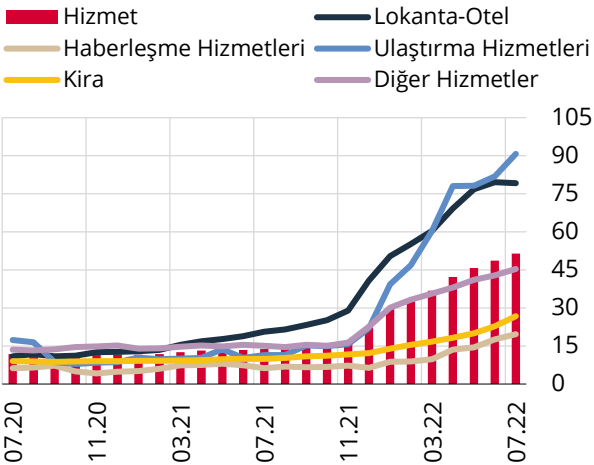

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

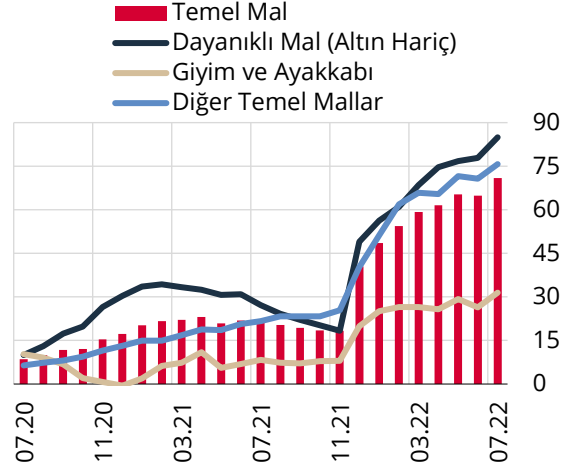

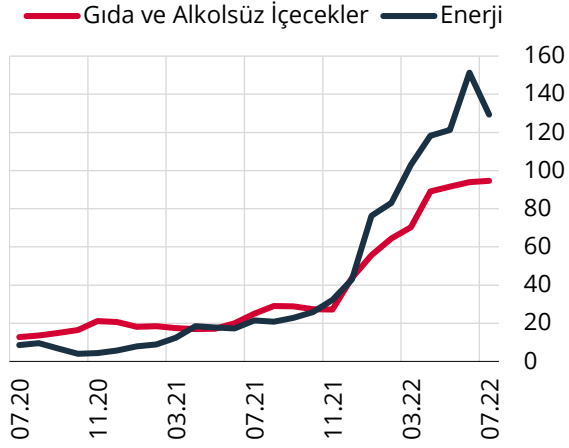
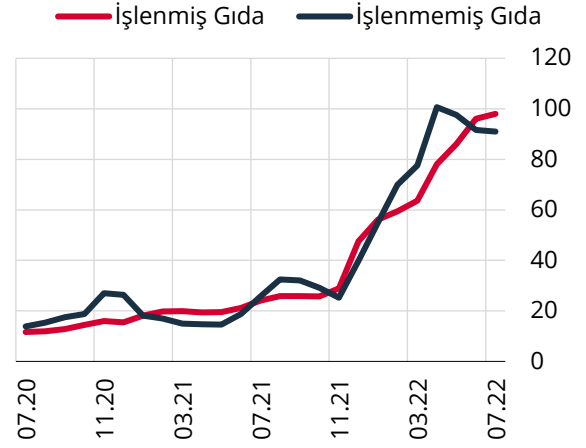
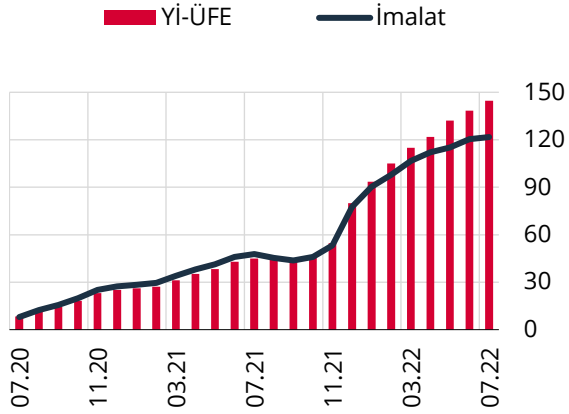
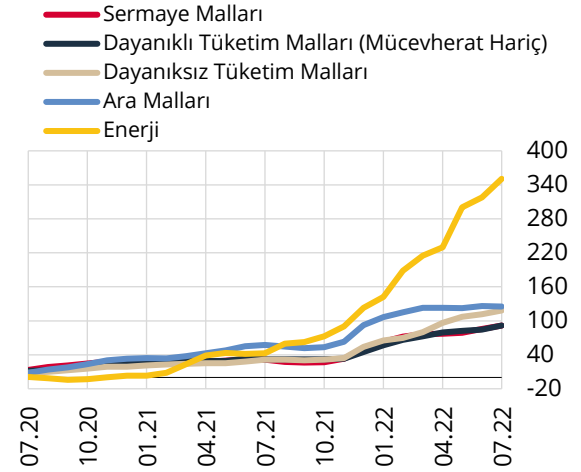
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Tem.22	Tem.21	Tem.22	Tem.21
TÜFE	2,37	1,80	79,60	18,95
1. Mallar	2,10	1,98	90,17	21,19
Enerji	-3,13	6,19	129,27	21,51
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	3,15	2,77	94,65	24,92
İşlenmemiş Gıda	2,64	2,99	91,00	25,73
Taze Meyve-Sebze	4,95	5,59	77,25	26,27
Diğer İşlenmemiş	1,56	1,74	97,80	25,48
İşlenmiş Gıda	3,61	2,58	98,02	24,13
Ekmek ve Tahıllar	5,89	2,93	102,78	23,36
Diğer İşlenmiş	2,42	2,40	95,44	24,48
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	3,94	-0,06	72,99	18,34
Temel Mallar	3,67	-0,02	70,93	21,22
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	3,85	-0,11	84,93	27,18
Giyim ve Ayakkabı (*)	1,74	-2,21	31,45	8,37
Diğer Temel Mallar	4,47	1,45	75,71	21,69
Alkollü İçecekler ve Tütün	6,85	0,02	82,66	1,80
Altın	-1,22	-1,90	92,81	25,16
2. Hizmetler	3,20	1,32	51,45	13,75
Kira	4,24	0,98	26,76	9,92
Lokanta ve Oteller	2,49	2,72	79,14	20,63
Ulaştırma Hizmetleri	5,01	0,12	90,71	11,43
Haberleşme Hizmetleri	1,82	0,13	19,64	6,18
Diğer Hizmetler	3,12	1,33	45,35	15,13
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	3,49	1,00	68,46	18,51
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	3,45	0,62	61,69	17,22
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	2,09	1,72	77,80	19,15
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	2,02	1,43	79,88	20,23

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Temmuz 2022		Temmuz 2021	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	5,17	144,61	2,46	44,92
Madencilik	3,56	6,44	149,92	3,35	34,35
İmalat	87,43	2,94	121,71	2,37	47,86
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	84,97	3,49	117,59	2,19	45,35
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,27	4,13	118,36	1,80	38,51
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	8,29	18,96	441,75	3,03	15,10
Su Temini	0,72	5,15	84,30	3,54	28,34
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Mali		2,18	125,43	2,46	57,23
Dayanıklı Tüketim Malları		4,77	92,88	1,03	31,58
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		5,23	91,63	1,45	32,18
Dayanıksız Tüketim Malları		5,36	118,20	2,27	31,44
Sermaye Mali		4,25	91,61	1,01	31,38
Enerji		12,28	350,64	4,12	42,42

Kaynak: TÜİK.